

Statenmededeling

Onderwerp

Besluit met betrekking tot aanschrijvings- en intrekkingverzoeken Natura 2000-activiteit bij vijf veehouderijbedrijven.

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

1. Het besluit van gedeputeerde staten (GS) om vijf veehouderijbedrijven aan te schrijven om de activiteiten uit de natuurtoestemming te staken en gestaakt te houden, dan wel de natuurvergunning in te trekken, met de mogelijkheid om 15% van de stikstofemissie van de natuurtoestemming over te houden voor activiteiten zonder het houden van landbouwhuisdieren.
2. Het besluit van GS bij twee veehouderijbedrijven het verzoek tot handhaving vanwege de overtreding van artikel 5.1, eerste lid, onder e, van de Omgevingswet toe te wijzen en de bedrijven te gelasten de dieren aantallen terug te brengen tot maximaal de aantallen uit de referentiesituatie.

Aanleiding

In maart 2023 hebben Mobilisation for the Environment (MOB) en Vereniging Leefmilieu ons verzocht om de vergunningen (natuurtitels) van een negental veehouderijen vlakbij Natura 2000-gebieden in te trekken op grond van artikel 5.4, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (Wnb), dan wel om deze bedrijven te verplichten de activiteiten te staken op grond van artikel 2.4 van de Wnb.

In oktober 2023 hebben GS deze intrekking-/aanschrijvingsverzoeken afgewezen. Na beroep hiertegen door de verzoekende partijen heeft de rechtbank in april 2025 deze besluiten vernietigd en ons opgedragen nieuwe besluiten te nemen. Hierbij heeft de rechtbank ons strikte aanwijzingen meegegeven.

Datum

28 juli 2026

Documentnummer

GS: 6370194

PS: 6373428

Programma

Vergunningen, Toezicht en Handhaving

In de uitspraken geeft de rechtbank het volgende mee: *"In de gebieden 'Deurnsche Peel & Mariapeel' en 'Groote Peel' gaan alle beschermde habitats achteruit. In de andere gebieden gaan habitats achteruit of wordt achteruitgang niet uitgesloten. Dat is niet toegelaten. Er zal in dit geval een blijvende, substantiële daling van stikstofdepositie moeten plaatsvinden binnen één jaar. Het enkel bewerkstelligen van een blijvende daling van stikstofdepositie is in dit geval niet genoeg en te langzaam. De LBV en LBV-plus, waarbij de deelnemende bedrijven vrijwillig stoppen, hebben te weinig effect op de betrokken Natura 2000-gebieden."*

Datum

28 juli 2026

Documentnummer

GS: 6370194

PS: 6373428

Tegen de uitspraken van de rechtbank Oost-Brabant is (incidenteel) hoger beroep aanhangig bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: ABRvS). De betrokken bedrijven en het college van GS hebben hoger beroep aangetekend. De gronden van het hoger beroep van het college van GS richten zich tegen de door de rechtbank gestelde termijnen. MOB heeft incidenteel hoger beroep aangetekend. Incidenteel hoger beroep kan worden ingediend door degene die ook hoger beroep had kunnen instellen maar dat heeft nagelaten, op het moment dat andere partijen hoger beroep hebben ingesteld tegen een uitspraak van de rechtbank. Dat moet gebeuren binnen zes weken nadat de hoger beroepsrechter de gronden van het hoger beroep aan de desbetreffende partij heeft verzonden. Deze aanhangige procedures laten onverlet dat het college van GS uitvoering dient te geven aan de rechtbankuitspraken.

In de tussenliggende periode hebben vier bedrijven de keuze gemaakt te stoppen met de veehouderij-activiteiten. Drie bedrijven hebben deelgenomen aan een beëindigingsregeling en één bedrijf is met de gemeente in overleg over een alternatieve invulling van de locatie. Dit betekent dat wij voor de andere vijf bedrijven nog een besluit moeten nemen. Voor één van de betreffende ondernemers loopt een separaat intrekkingsverzoek voor de natuurvergunning voor een tweede bedrijfslocatie.

Op 13 januari en 2 februari 2026 hebben wij een handhavingsverzoek ontvangen van MOB en Vereniging Leefmilieu inzake twee van de vijf veehouderijbedrijven. De handhavingsmaatregel voor deze bedrijven zou er op gericht moeten zijn om het houden van dieren op deze locatie in afwijking van de vergunning voor een Natura 2000-activiteit te (doen) beëindigen en beëindigd te laten, en terug te brengen tot de omvang van het project waarvoor een natuurvergunning geldt.

Op 7 juli 2026 hebben GS besloten om de vijf veehouderijbedrijven aan te schrijven om de activiteiten uit de natuurtoestemming te staken en gestaakt te houden, dan wel de natuurvergunning in te trekken, met de mogelijkheid om 15% van de stikstofemissie van de natuurtoestemming over te houden voor activiteiten zonder het houden van landbouwhuisdieren. Daarnaast hebben GS besloten om bij twee veehouderijbedrijven het verzoek tot handhaving toe te

wijzen en de bedrijven te gelasten de dieraantallen terug te brengen tot maximaal de aantallen uit de referentiesituatie. GS hebben besloten om de intrekingsprocedures uiterlijk 1 oktober 2026 te starten middels een ontwerpbesluit.

Datum

28 juli 2026

Documentnummer

GS: 6370194

PS: 6373428

Bevoegdheid

GS zijn voor de vijf betrokken bedrijven bevoegd gezag voor vergunningverlening en handhaving op het gebied van de Natura 2000 activiteit.

Rollen en belangen

GS hebben in deze de rol als bevoegd gezag. Zij dienen een besluit te nemen op de ingediende intrekings-, aanschrijvings- en handhavingsverzoeken. Hierbij zijn wij verplicht om een evenwichtige belangenafweging te maken.

Kernboodschap

1.1 GS nemen deze besluiten niet uit eigen beweging, maar naar aanleiding van rechterlijke uitspraken en de wettelijke termijn die door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is gesteld.

De rechtbank heeft op 16 april 2025 bepaald dat passende maatregelen moeten worden getroffen voor de bedrijven waarop de verzoeken betrekking hebben, tenzij binnen de gestelde termijn andere passende maatregelen worden getroffen of aangekondigd die binnen één jaar leiden tot een blijvende en substantiële daling van de stikstofdepositie op de betrokken Natura 2000-gebieden. Op dit moment is daarvan geen sprake. Ook bestaat er geen concreet zicht op een maatregelenpakket dat tijdig tot het vereiste resultaat leidt. Hoewel het Rijk maatregelen heeft aangekondigd, bieden deze op dit moment onvoldoende zekerheid omdat de uitwerking, uitvoering en juridische borging nog onvoldoende concreet zijn.

De uitspraak van de rechter moet in principe worden opgevolgd door GS. Het moedwillig ondermijnen van het gezag van de rechter, bijvoorbeeld door de verzoeken wederom af te wijzen of maar gedeeltelijk te voldoen aan de uitspraak van de rechtbank, geeft het verkeerde voorbeeld aan burgers en bedrijven, waarvan we verwachten dat zij zich aan de wet houden en is schadelijk voor de rechtsstaat.

Naar aanleiding van een beroep niet-tijdig beslissen heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) de termijn voor het nemen en bekendmaken van een nieuw besluit in de vijf zaken gesteld op 10 juli 2026, onder oplegging van een rechterlijke dwangsom bij overschrijding van deze termijn met een hoogte per zaak van €100,- euro per dag, met een maximum van €15.000,-. Bovengenoemde termijn loopt door tot de bekendmaking van het definitieve besluit. Wij hebben er voor gekozen om nu eerst verder in gesprek te gaan met de ondernemers. Dat betekent dat we accepteren dat we de dwangsom moeten betalen, tot een maximum van in totaal €75.000.

1.2 De reductieplannen van de ondernemers leiden niet tot voldoende reductie om intrekking van de natuurvergunning te voorkomen.

De rechtbank heeft ons in de uitspraak van april 2025 opgedragen om ter voorbereiding van de nieuw te nemen besluiten een overleg te beleggen met de bedrijven en eisers. We hebben meerdere gesprekken gevoerd met de betreffende ondernemers. Deze gesprekken hebben geleid tot voorstellen van de bedrijven om te komen tot reductie van de stikstofemissie. De ondernemers hebben daar de nodige tijd en veel energie aan besteed.

Wij hebben het afgelopen half jaar de aangeleverde eindplannen zorgvuldig beoordeeld in het licht van de uitspraak. Daarnaast hebben wij de plannen onder andere afgezet tegen de totale belasting op de betreffende Natura 2000-gebieden en de overige belasters op de gebieden. Uit de beoordeling blijkt dat de bedrijven, ook met de voorgestelde plannen, alle vijf tot de grootste belasters op de betreffende N2000 gebieden behoren. Dat betekent dat de voorstellen van de ondernemers onvoldoende effect zullen hebben op de vermindering van stikstofdepositie op de betreffende N2000 gebieden.

In de kabinetsaanpak is aangekondigd dat extra middelen beschikbaar komen voor stikstofreductie en natuurherstel rond Brainport. Gezien de belasting van de vijf bedrijven op de betrokken Natura 2000-gebieden zouden wij op basis hiervan waarschijnlijk later dit jaar met deze ondernemers in gesprek gaan over stoppen, verplaatsen of omschakelen, op vrijwillige basis.

Vanwege de samenhang met de kabinetsaanpak hebben wij ervoor gekozen dit bredere gesprek over hun toekomstperspectief al vóór de start van de formele intrekkingprocedure te voeren. De uitspraak van de rechtbank, in combinatie met het recente kabinetsbeleid, vraagt immers om een keuze die verder gaat dan uitsluitend de oorspronkelijke reductieopgave.

Op dit moment is het niet mogelijk om voor de door de bedrijven voorgestelde plannen een juridisch houdbare omgevingsvergunning af te geven voor de Natura 2000-activiteit vanwege de onduidelijkheid omtrent de werking van emissiearme stalsystemen alsmede vanwege het additionaliteitsvereiste. Ook is het niet mogelijk om voor de voorgestelde plannen een melding in te dienen in het kader van de Omgevingsverordening.

Twee van de vijf bedrijven liggen binnen de zones uit de kabinetsplannen. Beide bedrijven liggen op circa 435 meter afstand van de Deurnsche Peel & Mariapeel. De overige drie bedrijven liggen buiten de voorgestelde zones maar binnen enkele kilometers van de betreffende Natura 2000-gebieden.

De rechtbank heeft duidelijk aangegeven dat het college, bij het uitblijven van voldoende maatregelen, passende maatregelen moet treffen met betrekking tot de bedrijven waarop de intrekking-/aanschrijvingsverzoeken zien, niet verder beperkend dan 85% van de emissieruimte van het bedrijf, als het bedrijf op de

Datum

28 juli 2026

Documentnummer

GS: 6370194

PS: 6373428

huidige locatie daarna geen landbouwhuisdieren meer houdt. De uitspraak geeft ons geen ruimte om op basis van de ingediende plannen tot gedeeltelijke intrekking (minder dan bovenstaande 85%) over te gaan.

Datum

28 juli 2026

Documentnummer

GS: 6370194

PS: 6373428

1.3 Wij realiseren ons dat dit voor de betrokken ondernemers een ingrijpend traject is. Juist daarom hebben wij veel tijd gestoken in overleg en bieden wij extra ruimte voor het indienen van zienswijzen en alternatieve plannen.

In de periode tussen de uitspraak van april 2025 en december 2025 hebben wij diverse ambtelijke gesprekken en een bestuurlijk gesprek gevoerd met de betrokken ondernemers. Het bestuurlijk overleg heeft op locatie van de ondernemers plaats gevonden. Daarbij hebben de bedrijven plannen ingediend met emissiereducerende maatregelen, die wij tussentijds besproken hebben met zowel de ondernemer als de verzoekers om intrekking/aanschrijving. Wij hebben vervolgens aangegeven de plannen te beoordelen in het licht van de uitspraak.

Wij zijn ons ervan bewust dat deze besluiten enorm veel impact hebben. Wij hebben in de media ook de verwijten gelezen dat de ondernemers lange tijd niets van ons gehoord hebben. Het klopt dat wij het afgelopen half jaar geen inhoudelijke terugkoppeling hebben gegeven. Over de voortgang van het proces heeft enkel contact plaatsgevonden tussen de zaakgemachtigde van de ondernemer en onze jurist. Wij realiseren ons dat een tussenbericht richting de ondernemers beter was geweest. Dat hebben we ook aan de ondernemers aangegeven. Overigens had dit niet tot een andere uitkomst geleid. Wij hebben ruim de tijd genomen om een zorgvuldige afweging te kunnen maken. Hiermee kunnen we nu ook duidelijk teruggeven welke ruimte er is voor toekomstige plannen. In onze ogen dienen de mogelijke plannen voor de toekomst op deze locaties toe te zien op activiteiten zonder het houden van landbouwhuisdieren.

De Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) zal op basis van het besluit de ontwerpbesluiten opstellen. Uiterlijk 1 oktober zullen wij de ontwerpbesluiten publiceren. Na publicatie start de reguliere termijn van zes weken voor het indienen van zienswijzen. Indien gewenst kunnen wij deze termijn verlengen. Ook kunnen de ondernemers in deze fase aanvullende of alternatieve plannen inbrengen, aansluitend bij het kabinetsbeleid om te stoppen, verplaatsen of omschakelen. Deze zienswijzen nemen wij mee bij het nemen van de definitieve besluiten.

2.1 Twee locaties beschikken niet over een toereikende natuurtoestemming.

Twee bedrijven, waarvoor handhavingverzoeken zijn ingediend, beschikken niet over een natuurtoestemming voor het huidige, feitelijk uitgevoerde project. De twee bedrijven houden respectievelijk 73% en 110% meer dieren dan toegestaan op basis van de geldende natuurtoestemming. Op de ene locatie worden 154.780 legkippen gehouden in plaats van 89.500 legkippen zoals is toegestaan in de vigerende natuurtoestemming. Op de andere locatie betreffen

het 32.999 vleeskuikenouderdieren in plaats van de vergunde 15.770 vleeskuikenouderdieren.

Datum

28 juli 2026

Documentnummer

GS: 6370194

PS: 6373428

2.2 Het uitvoeren van een project zonder vereiste natuurvergunning is een overtreding.

Dit is een overtreding van artikel 5.1, eerste lid, onder e, van de Omgevingswet, op grond waarvan het verboden is om zonder omgevingsvergunning een Natura 2000-activiteit te verrichten. Het bedrijf is aldus in overtreding. Gelet op de beginselplicht tot handhaving dienen wij handhavend op te treden, tenzij sprake is van bijzondere omstandigheden. Van bijzondere omstandigheden is in deze twee casussen geen sprake. Ook is er geen sprake van concreet zicht op legalisatie. Hierbij zijn wij verplicht om een evenwichtige belangenafweging te maken, waarbij we zowel het belang van de betreffende ondernemers als het belang dat gediend is met handhaving afwegen.

Consequenties

1.1 Er bestaat een groot gevoel van onrechtvaardigheid bij de ondernemers.

In de meeste gesprekken met de ondernemers kwam naar voren dat ons verweten wordt dat voldoende passende maatregelen uitblijven en dat het probleem nu afgewenteld wordt op individuele bedrijven. Dit raakt echter de essentie van de uitspraak. Er is op dit moment geen concreet zicht op in omvang voldoende aanvullende maatregelen die leiden tot een blijvende, substantiële daling van stikstofdepositie binnen één jaar, zoals de rechtbank heeft gesteld. Dat betekent dat we niet ontkomen aan passende maatregelen ten aanzien van de bedrijven waarop de intrekkingsverzoeken zien, bijvoorbeeld in de vorm van (gedeeltelijke) intrekkings.

In het geval van een voldoende maatregelenpakket zouden de betreffende bedrijven overigens hier ook deel van uitgemaakt hebben. Een pakket zonder de aanpak van deze grote belasters, bijvoorbeeld in de vorm van een actief intrekkingsbeleid, lijkt niet zinvol.

Europese en internationale zaken

Niet van toepassing.

Communicatie

De rechtbank heeft in de uitspraak van april 2025 ons opgedragen om ter voorbereiding van de nieuw te nemen besluiten een overleg te beleggen met de bedrijven en eisers. In juni 2025 hebben wij een eerste gesprek gevoerd met de zaakgemachtigden van de betrokken bedrijven. Op 25 juni 2025 heeft een verkennend gesprek plaatsgevonden met vertegenwoordigers van MOB en Vereniging Leefmilieu. Eind augustus en begin september hebben er gesprekken plaatsgevonden met en vertegenwoordigers van MOB en Vereniging Leefmilieu en de betrokken bedrijven. De provincie was tijdens deze gesprekken ambtelijk vertegenwoordigd. Hierin hebben de bedrijven hun eerste plannen gepresenteerd. Eind oktober en begin november hebben vervolgesprekken plaatsgevonden met de vijf betrokken bedrijven om verder te spreken over de

ingediende plannen. In deze gesprekken hebben we ook afgesproken om te komen tot de definitieve plannen welke wij kunnen meenemen in het besluitvormingsproces op de verzoeken. Tenslotte hebben eind november en begin december gesprekken plaatsgevonden met de betrokken bedrijven en gedeputeerde Oudenhoven.

De ondernemers hebben de nodige tijd en veel energie besteed aan het opstellen van de definitieve plannen. Wij beseffen dat het een domper is dat deze uiteindelijk onvoldoende zijn in het kader van de intrekkingverzoeken.

Datum

28 juli 2026

Documentnummer

GS: 6370194

PS: 6373428

Vervolg

Uiterlijk 1 oktober 2026 zullen wij de ontwerpbesluiten publiceren. Na publicatie start de reguliere termijn van zes weken voor het indienen van zienswijzen. Indien gewenst kunnen wij deze termijn verlengen. Ook kunnen de ondernemers in deze fase aanvullende of alternatieve plannen inbrengen, die aansluiten bij het voorgenomen kabinetsbeleid. Deze zienswijzen nemen wij mee bij het nemen van de definitieve besluiten.

Het bedrijf en andere belanghebbenden hebben de mogelijkheid om tegen het definitieve handhavingsbesluit bezwaar en daarna beroep bij de rechtbank aan te tekenen. Het bedrijf kan de rechtbank tevens om een voorlopige voorziening verzoeken. Het is dan aan de rechtbank om het handhavingsbesluit al dan niet te schorsen. Een beroep tegen de definitieve intrekking of aanschrijving maakt van rechtswege onderdeel uit van het aanhangige hoger beroep bij de ABRvS. Indien de besluiten niet worden geschorst dient het bedrijf haar activiteiten te beëindigen binnen de in de besluiten gestelde termijnen. De ABRvS zal op een later moment een uitspraak doen in de bodemprocedure.

Wij hebben ervoor gekozen om uiterlijk 1 oktober 2026 de intrekkingprocedures te starten middels een ontwerpbesluit. Wij wilden de ondernemers niet voor de zomervakantie confronteren met een ontwerpbesluit en de daaraan vasthangende periode van 6 weken om een zienswijze in te dienen. Deze zou dan midden in de vakantieperiode vallen. Wij hebben er wel voor gekozen om de ondernemers direct na het besluit van 7 juli 2026 te informeren met het oog op een zorgvuldige communicatie. Wij wilden voorkomen dat de ondernemers het via een ander kanaal zouden horen. En wij wilden ondernemers de kans geven om voorafgaand aan 1 oktober tot een standpunt te komen omtrent vervolg.

Nadeelcompensatie is niet uit te sluiten bij het (deels) intrekken van vergunningen. We zullen spoedig starten met het traject nadeelcompensatie, onder andere met het opvragen van de nodige gegevens bij de ondernemer om de mogelijke omvang te berekenen. Wij kijken hierbij ook naar de mogelijkheden voor dekking vanuit landelijke financieringsbronnen.

Bijlagen

Geen

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

Datum

28 juli 2026

Documentnummer

GS: 6370194

PS: 6373428

mr. I.R. Adema

drs. G.H.E. Derks MPA